

TABULKA 28 | Uplatňované metody a formy práce podporující přechod do ZŠ podle ředitele školy – podíl škol (v %)

Metody a formy práce	Podíl
Postupný přechod od hry k učení	79,6
Pravidelné aktivity pro přípravu na školní docházku	90,6
Problémové a situační učení	49,6
Práce s didaktickým materiálem, literaturou, výukovými programy	80,0
Rozvoj komunikačních dovedností	88,4
Grafomotorická cvičení, nácvik správného držení psacího náčiní a prevence grafomotorických obtíží	95,2
Podpora samostatnosti	91,8
Jiné	6,4

Mateřské školy do vzdělávání více zařazují pravidelné aktivity zaměřené na přípravu na vstup do základní školy (vloni 79,8 %), práci s didaktickým materiálem, literaturou a výukovými programy (vloni 76,6 %) a grafomotorická cvičení (vloni 91,4 %). Přestože spektrum aktivit i zastoupení je poměrně široké, nedostatečná diferenciací a malé uplatňování individualizace mnohdy snižuje jejich účinnost. Častým jevem je, že jsou realizovány společně pro všechny děti plnící povinné předškolní vzdělávání právě formou zadávání jednotných úkolů. Individuální podpora dětí v souladu s jejich potřebami je spíše nahodilá (když vznikne časový prostor) a intuitivní, probíhá na základě výzvy a pokynů učitelky, bez vnitřní motivace dítěte. Přetrvává nadměrné a nedostatečně cílené využívání pracovních listů. Málo jsou zařazovány činnosti založené na řešení problémů, hledání vlastních postupů a řešení. Příznivým jevem zaznamenaným při inspekční činnosti je, že se některým školám daří nastavovat účinné systémy založené na individuálních úkolech, které důsledně vycházejí ze vzdělávacích potřeb konkrétního dítěte, jeho schopností a možností. Úkoly dítě plní samostatně v čase, o kterém samo rozhoduje. Z hlediska připravenosti na vstup do základního vzdělávání a budování strategií učení se tím efektivně rozvíjí jeho schopnost samostatně plánovat i organizovat činnosti a výrazně se posiluje zodpovědnost za vlastní rozhodnutí. Tyto školy cíleně vyrovnávají nerovnoměrnosti ve vývoji dětí (zejména u těch, kterým bylo odloženo plnění povinné školní docházky) a náročnějšími činnostmi a úkoly také rozvíjejí jejich případné nadání a talent.

Přestože ČŠI v 84 % škol hodnotí, že vzdělávací výsledky dětí odpovídají základním očekávaným výstupům vzdělávání podle vzdělávacích programů, z výše uvedených zjištění vyplývá (zejména část 2.2.1), že pro jejich naplňování pedagogové často nevolí žádanou vzdělávací strategii a efektivní metody a formy práce, které jsou pro předškolní vzdělávání jako vhodné uvedeny v RVP PV.

Výborná úroveň dosahovaných výsledků ve vzdělávání byla hodnocena pouze v 3,8 % MŠ a stav vyžadující přijetí opatření ke zlepšení byl zjištěn v 12 % škol. Dlouhodobě ČŠI v inspekčních zprávách hodnotí, že velmi dobrou úroveň dětí prokazují v sociální gramotnosti, nejméně rozvinuty mají kompetence k řešení problémů. Přetrvávajícím problémem je nedostatečné vedení dětí k sebehodnocení, které významně působí na utváření sebepojetí a zdravého sebevědomí dítěte. Umožňuje dítě vybavovat takovými dovednostmi, aby dokázalo hodnotit samo sebe, svoje pokroky, odhadovat svoje síly, oceňovat druhé a postupně převzalo za svůj rozvoj a pokroky zodpovědnost.

ČŠI průběžně sleduje počty dětí a příčiny odložení začátku povinné školní docházky. V letošním roce byl průměrný počet těchto dětí na mateřskou školu 3,74.

TABULKA 29 | Příčiny odkladu školní docházky

Hlavní příčina OŠD	Podíl dětí s OŠD (v %)
Celkový opožděný vývoj řeči	6,7
Logopedické vady a poruchy řeči	21,9
Psychika – adaptace, soustředění	5,7
ADHD	1,7
Pracovní návyky	1,9
Grafomotorika	4,5
Somatické problémy	1,6
Celková nezralost	37,6
Zdravotní postižení/znevýhodnění	5,4
Sociální nezralost	6,6
Nezralost z důvodu sociokulturního zázemí	2,5
Škola příčinu nezná	1,2
Jiná příčina	2,7